

CHARLES DE LANNOY (1868-1941)

1903

De Lannoy, Charles, Fleury, Laurent, Stéphane, werd geboren te Doornik op 6 februari 1868. Hij volbracht zijn middelbare studiën aan de Koninklijke Athenea van Doornik en Leuven, zijn hogere studiën aan de Katholieke Universiteit van Leuven, waar hij de diploma's van doctor in de Rechten (12 juli 1890) en van kandidaat-notaris (11 juli 1891) behaalde. Werd laureaat van de in 1892 uitgeschreven wedstrijd voor studiereisbeurzen met de verhandeling „La transportation des condamnés dans les colonies envisagée au point de vue de la science pénitentiaire”.

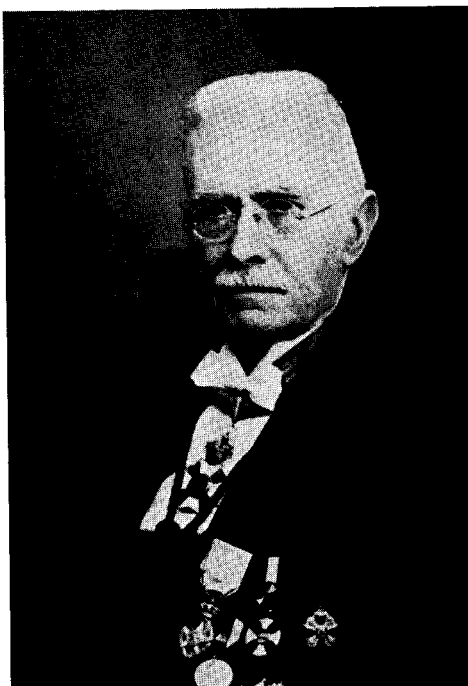
Verbleef van 1893 tot 1894 aan de universiteiten van Amsterdam, Parijs, Leiden en Berlijn. Was van 28 februari 1891 af verbonden aan het Ministerie van Justitie en van 1897 tot 1903 hoofd van het Statistisch Bureau bij datzelfde Ministerie.

Reeds van 1898 af cumuleerde hij zijn administratieve functie met een leerstoel aan de Katholieke Universiteit van Leuven, waar hij tot 1903 als docent aan de School voor Handels- en Politieke Wetenschappen de cursus „Statistiques” doceerde.

In 1903 werd hij, samen met H. Vander Linden, professor aan de Rijksuniversiteit van Luik, tot laureaat uitgeroepen van de prijs van de Koning voor het werk „Histoire de l'expansion coloniale des peuples européens”.

Bij K.B. van 31 oktober 1903 werd hij benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit te Gent en belast met de cursussen „Régime et législation coloniale” (lic. Handels-, Staats- en Sociale wetenschappen), „Science financière” (lic. Staats-, Sociale en Bestuurswetenschappen) en „Géographie commerciale et industrielle” (kandidaturen Handelswetenschappen en 2e jaar van de Speciale Scholen voor Kunsten en Manufacturen verbonden aan de faculteit der Wetenschappen).

In 1906 kreeg hij in de Bijzondere Handelschool en in de faculteit der Rechtsgeleerdheid (lic. Sociale wetenschappen) respectievelijk de leergangen „Histoire contemporaine du commerce et de l'industrie” en „Régime du travail et légis-

lation comparée" toegewezen. Terzelfdertijd werd zijn leeropdracht ontlast van de cursus „Géographie commerciale et industrielle”.

Op 28 oktober 1908 werd hij benoemd tot gewoon hoogleraar in de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Rijksuniversiteit te Gent.

In 1913 ontheven van de leergangen „Science financière” en „Régime du travail et législation comparée”, doch tevens werd zijn leeropdracht uitgebreid met de cursussen „Éléments du droit des gens” en „Économie politique” (faculteit der Rechtsgeleerdheid, kand. Staats- en Handelswetenschappen).

Aan zijn bevoegdheid werd op 14 november 1919 de cursus „Économie politique” toegevoegd, te doceren aan de Speciale Scholen in de burgerlijke Genie verbonden aan de faculteit der Wetenschappen, in vervanging van professor De Brabandere, die tot het emeritaat toegelaten was.

Kreeg achtereenvolgens op 20 oktober 1923 en 15 september 1924 in de Bijzondere Handelsschool ontlasting van de colleges in „Histoire contemporaine du commerce et de l'industrie” en „Économie politique”. Deze laatste cursus en „Éléments du droit des gens” vervielen eveneens voor de kandidaturen in de Staatswetenschappen op 15 september 1924.

Daarna volgde op 7 oktober 1925 ontlasting van de cursussen „Régime et législation coloniale” (lic. Staats- en Handelswetenschappen) en „Éléments du droit des gens” (kand. Handelswetenschappen), terwijl op 10 november 1926 zijn leeropdracht in de faculteit der Rechtsgeleerdheid van laatstgenoemde cursus ontlast werd.

Bij K.B. van 15 november 1930 kreeg hij opdracht bij de Speciale Scholen verbonden aan de faculteit der Wetenschappen de cursus „Économie politique et sociale” te doceren in de plaats van „Économie politique”. Werd daarvan op zijn verzoek ontlast op 20 november 1931.

Ten slotte volgde op 15 september 1934 de ontlasting van de leergang „Économie politique” bij de faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Hij werd bij K.B. van 3 november 1938 op datum van 6 februari 1938 tot het emeritaat toegelaten.

Hij was eveneens professor aan de Koloniale Hogeschool waar hij van 15 april 1924 af de volgende colleges hield: „Histoire de la formation des empires coloniaux et spécialement du Congo Belge” en „Histoire des systèmes de colonisation”. Bekwam aldaar ontslag bij Ministerieel Besluit van 11 oktober 1939. Van 1904 tot 1906 secretaris van de faculteit der Rechtsgeleerdheid en tijdens het academiejaar 1907-1908 secretaris van de Bijzondere Handelsschool. Van 1908 tot 1911 deken van de faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Maakte deel uit van talrijke nationale en internationale raden en commissies; was o.m. werkend lid van het Internationaal Instituut voor de Statistiek (1902), lid van de Centrale Commissie voor de Statistiek (1904) en lid van de Koloniale Raad (1914).

Tevens drager van talrijke eretekens o.a. ridder in de Leopoldsorde (1910), officier in de Leopoldsorde (1920), officier in de Kroonorde (1920), commandeur in de Kroonorde (1925), burgerkruis 1^e Klas (1930), commandeur in de Leopolds-

orde (1931), groot-officier in de Kroonorde (1938) en officier in de Kroonorde van Italië.

Ch. De Lannoy overleed te Etterbeek op 6 december 1941.

Zijn functie bij het Ministerie van Justitie bracht Ch. De Lannoy er vlug toe zijn belangstelling te wijden aan de studie van de statistiek, inzonderheid de criminele statistiek, waaromtrent talrijke publikaties van zijn hand verschenen. Hij onderzocht o.m. de evolutie van de misdadigheid in België („La criminalité en Belgique”), de reorganisatie van de juridische statistiek („Les récents progrès de la statistique criminelle belge”) en de invloed van het onderwijs op de criminaliteit („De l'influence de l'instruction sur la criminalité”).

Ook de economische statistieken en in het bijzonder deze van in- en uitvoer genoten zijn volle aandacht. Zo oefende hij kritiek op de toenmalige definitie van de speciale handel omdat zij z.i. aanleiding gaf, enerzijds, tot het inschrijven van goederen op de in- of uitvoerhandel die normaal op de transitohandel moesten voorkomen, en anderzijds, tot talrijke vrijwillige en onvrijwillige vergissingen vanwege de aangevers. („Quelle méthode convient-il de suivre...”, „La Belgique, pays de transit”).

Op monetair gebied bepleitte hij na de eerste wereldoorlog de assimilatie van het Frans en Belgisch muntstelsel met dat van Engeland en Nederland en was hij voorstander van de terugkeer naar de vooroorlogse positie van de emissiebank in de monetaire organisatie van het land. Dit laatste kon, naar zijn mening, gebeuren door het uitschakelen van de bankbiljetten waarvan de koopkracht geringer geworden was dan de kleinste vooroorlogse coupure, en door ze te vervangen door conventioneel papiergeld met overeenstemmende waarde. („Pour aider les banques d'émission : papier-monnaie ou billet de banque”).

Zijn wetenschappelijke activiteit bleef echter niet beperkt tot de statistiek en de economie. Reeds vanaf het einde zijner studiën getuigde de verhandeling in de wedstrijd voor studiereisbeurzen van zijn belangstelling voor koloniale problemen.

In zijn latere publikaties op dit gebied trachtte hij o.m. de koloniale wetenschap te definiëren en haar werkterrein en methoden te beschrijven („La colonistique — Définition et méthode”, 1913).

Als één der eersten gaf hij een duidelijk overzicht van de organisatie en werking van de Belgische koloniale instellingen door het op korte tijd sterk aangegroeide aantal wetten, besluiten en ordonnantiën daaromtrent samen te vatten („Exposé de l'organisation coloniale belge”, 1913).

Verder besprak hij de Kongolese handelswetgeving („Législation commerciale du Congo Belge”, 1930) en het arbeidstelsel in Kongo („Le régime et l'organisation du travail des indigènes du Congo Belge”).

In verband met de controle der Kongolese financiën brak hij een lans voor de administratieve decentralisatie, systeem dat in de koloniën van Duitsland en Frankrijk toegepast werd, nadat door deze beide landen met grotere koloniale ervaring dan België, van de centralisatie was afgezien („Le contrôle des finances congolaises”).

Ook wees hij op de primordiale rol die het uitgifte-instituut vervulde bij het ter beschikking stellen van krediet in de kolonie („L'organisation bancaire du Congo Belge”).

Zijn bekommernis voor koloniale problemen bracht hem eveneens in contact met het internationaal publiek recht („Les compétitions internationales au détroit de Bab-el-Mandeb”, „Le règlement de la question de Dantzig”, „La doctrine de Monroë et le Pacte des Nations”).

Het was nochtans als historicus en in het bijzonder als koloniaal geschiedschrijver dat Ch. De Lannoy de grootste bekendheid verwierf. In samenwerking met professor H. Vander Linden van de Rijksuniversiteit van Luik publiceerde hij „Histoire de l'expansion coloniale des peuples européens”, werk bestaande uit drie delen. Het oorspronkelijk derde volume dat de geschiedenis van de Franse kolonisatie tot einde der XVIIIe eeuw behandelde, verscheen echter niet daar het manuscript tijdens de oorlog 1914-18 in de vlammen opging. In de plaats daarvan zag een klein boekdeel het licht in 1921, getiteld „Histoire de l'expansion coloniale des peuples européens — Suède”. Het werk in zijn geheel kende een groot succes en werd in binnen- en buitenland zeer gunstig onthaald. Het mag beschouwd worden als een „klassieker” van de koloniale geschiedenis.

Daarnaast schreef hij op dit terrein nog talrijke bijdragen en wees hij o.a. op de expansie-ideeën van het Belgisch koningshuis kort na de revolutie van 1830 („La politique coloniale en Belgique de 1830 à 1848”). Hij onderzocht eveneens de invloed die de koloniën van Portugal ondergingen door de Keure van 1826, waardoor ze geïntegreerde delen werden van het Koninkrijk in de plaats van kroondomeinen („L'Angola au XIXe siècle et de nos jours”).

Een andere groep van zijn historische studiën had betrekking op de economische geschiedenis. Op dit gebied publiceerde hij o.m. een tractaat waarin hij het programma en de verwezenlijkingen naging van het Nationaal Comité voor de Voeding tijdens de oorlog 1914-18 („L'alimentation de la Belgique par le Comité national — Novembre 1914 à novembre 1918”, 1922). Ten slotte was „L'évolution du billet de banque comme instrument monétaire” een korte bijdrage, die de evolutie van het bankbiljet tekende in vijf periodes.

M. VAN MEERHAEGHE.

PUBLIKATIES VAN CHARLES DE LANNOY

A. — BOEKEN

- La colonistique — définition et méthode*, pp. 58. Hayez, Bruxelles, 1913.
Exposé de l'organisation coloniale belge, pp. 315. Lamertin, Bruxelles, 1913.
L'alimentation de la Belgique par le Comité national — Novembre 1914 à novembre 1918, pp. XII-422. Lebdègue, Bruxelles, 1922.
Législation commerciale du Congo Belge, pp. 112. Van Campenhout, Bruxelles, 1930.
L'évolution du billet de banque comme instrument monétaire. Recueil Sirey, pp. 59, Paris, 1935.
Histoire de l'expansion coloniale des peuples européens (met H. VANDER LINDEN). Tome I : *Portugal et Espagne jusqu'au début du XIXe siècle*, pp. VI-454 + cartes. Lamertin, Bruxelles, 1907. — Tome II : *Néerlande et Danemark (XVIIe et XVIIIe siècle)*, pp. VI-485 + cartes. Lamertin, Bruxelles, 1911. — Tome III : *Suède*, pp. 62. Lamertin, Bruxelles, 1931.

B. — BIJDAGEN IN TIJDSCHRIFTEN EN VERZAMELWERKEN

- De l'utilité d'une bonne statistique pour contrôler le fonctionnement de la justice répressive*. Journal de Tribunaux, 14e année, n° 1181, p. 1249-1253, 1er déc. 1895.
L'Angola et la colonisation portugaise d'outre-mer. Bulletin de la Société Royale Belge de Géographie, 19e année, n° 4, p. 359-389, 1895 et 20e année, n° 1, p. 29-56, 1896.
L'évolution de la politique coloniale de la Hollande au XIXe siècle. Bulletin de la Société d'Études coloniales, 30e année, n° 1, p. 5-33, jan.-fév. 1896.
Modifications à introduire dans les statistiques coloniales pour les rendre plus facilement intelligibles. Compte-rendu du rapport présenté au Congrès International Colonial de Bruxelles en 1897, 11 p.
La statistique des acquittements. Revue Catholique de Droit, 2e année, n° 3, p. 71-76, 15 mai 1899.
Le prochain recensement de la population en Belgique. Revue Sociale Catholique, 4e année, n° 11, p. 361-367, sept. 1900.
Quel profit la démographie pourrait-elle retirer de l'établissement d'une statistique des pauvres et quelle est la meilleure méthode pour dresser cette statistique? Rapport présenté au Congrès International d'Hygiène et de Démographie, 8 p., 1900.
La criminalité en Belgique. Revue Générale, 37e année, n° 2, p. 283-302, fév. 1901.
Les compétitions internationales au détroit de Bab-el-Mandeb. Bulletin de l'Association des anciens élèves de l'École Commerciale et Consulaire de l'Université de Louvain, 1er année, p. 31-46, 1900-1901.
L'influence du choix de l'unité sur les résultats de la statistique criminelle. Bulletin de l'Institut International de Statistiques, Tome XIII, 1ère livraison, p. 225-226, 1903.
De l'influence de l'instruction sur la criminalité. Annales de Sociologie, Tome II, p. 263-372, 1905.
Quelle méthode convient-il de suivre pour déterminer la valeur des marchandises importées et exportées? Est-il préférable de fixer cette valeur selon les déclarations des importateurs ou exportateurs ou bien selon les prix calculés annuellement par des commissions officielles ad hoc? Rapport présenté au Congrès International d'Expansion Économique Mondiale de Mons en 1905, 10 p.
L'Angola au XXe siècle et de nos jours. Bulletin de Colonisation Comparée, n° 3, p. 97-109, 20 mars 1909; n° 4, p. 145-151, 20 avril 1909.
Les récents progrès de la statistique criminelle belge. Rapport présenté à la Session de Paris de l'Institut International de Statistiques, 5 p., juillet 1909.
La Belgique, pays de transit. Revue Économique Internationale, 8e année, Vol. II, n° 2, p. 248-273, mai 1911.
Le recrutement de la main d'œuvre dans l'Afrique tropicale. Revue Générale, 46e année, n° 6, p. 850-872, juin 1910.
La réglementation du travail dans l'Afrique centrale. Bulletin de Colonisation Comparée, n° 7, p. 305-325, 20 juillet 1910.

Notes sur le régime budgétaire des colonies de l'Afrique tropicale. Bulletin de Colonisation comparée, n° 2, p. 49-72, 20 fév. 1912.

Le contrôle des finances congolaises. Réformes nécessaires. Bulletin de la Société Belge d'Études Coloniales, 19e année, n° 6, p. 491-504, juin 1912.

L'enseignement dans la République Argentine, l'Uruguay et le Brésil. Revue de l'Instruction Publique en Belgique, fasc. 3/4, p. 209-242, 1913.

La revision de la charte coloniale et la décentralisation administrative. Revue Générale, 50e année, n° 4, p. 547-570, avril 1914.

La politique coloniale en Belgique de 1830 à 1848. Bulletin de la Société d'Études Coloniales, 27e année, n° 5-6, p. 169-177, mai-juin 1920.

La doctrine de Monroe et le pacte des nations. Revue de Droit International et de Législation Comparée, n° 3-4, p. 364-384, 1920.

Le règlement de la question de Dantzig. Revue de Droit International et de Législation Comparée, n° 5, p. 436-455, 1921.

Pour aider les banques d'émission — Papier monnaie ou billet de banque. Revue Économique Internationale, 17e année, Vol. IV, n° 1, p. 30-54, oct. 1925.

Un exemple de la grande concentration industrielle. Les Konzerne de Hugo Stinnes. Revue Économique Internationale, 18e année, Vol. I, n° 2, p. 328-349, fév. 1926.

L'organisation bancaire du Congo Belge. Revue Économique Internationale, 20e année, Vol. I, n° 2, p. 271-287, fév. 1928.

Le régime et l'organisation du travail des indigènes au Congo Belge. Rapport de la 20e session de l'Institut Colonial International, p. 89-112, juin 1929.

La criminalité en Belgique avant et après la guerre. La Revue Générale Belge, 65e année, n° 8, p. 245-256, 15 août 1932.

Les États-Unis et l'Association Internationale du Congo. A quel titre ils la reconnurent comme un état ami (1884). La Revue des Sciences Économiques, p. 173-177, juin 1932.

Verder publiceerde professor Ch. De Lannoy nog verschillende korte artikelen en besprekingen in „Mouvement sociologique”, „Le mouvement géographique”, „Bulletin de Colonisation comparée” en „La Belgique maritime et coloniale”.